

876 - 1878

В КАРТИНИТЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ

Пьотровски, Антони Адам / 1853 – 1924 /

Полски художник, учи живопис при проф. Войчех Герсон. Следва в Мюнхен при проф. Вилхелм Линденшмит /1875-1877/ и в Краков при проф. Ян Матейко /1877-1879/. Майстор на фигуралната композиция, рисува в реалистичен, почти академичен стил, но с по-звънки колоритни решения.

Творбата „Баташкото клане“ изобразява драматичната картина не само в Батак, а и на много други бунтовни български селища – опожарявани, с прогонено и избито население.

Верешчагин, Василий Василевич /1842 – 1904/

Учи живопис в Художествената академия в Санкт Петербург и в Училището за изящни изкуства в Париж. Доброволец е в Руско-турската война /1877-1878/, под командването на генерал Гурко. От скиците, направени по време на войната създава серия от над 20 картини, пише и пътеписи и спомени от този период.

В картините „На Шипка всичко е спокойно“, „Шипка – Шейново“, Преход на Дунава“, „Кола за ранени“, „Мародери“, „Панихида“ и редица други авторът обективно пресъздава както ключови моменти от войната, така и от нейните тежки последствия и за оцелелите. Трагедията е обща, а

преклонението пред загиналите всъщност е поклон пред общия ни гроб, изстрадалата българска земя, пред която всички са равни.

Кожухаров, Никола Атанасов / 1892 – 1971 /

Завършва живопис в НХА /1915/ при проф. Иван Мърквичка.

Специализира в Академията за изящни изкуства – Париж при Фернан Кормон. Създава композиции на исторически, военни и битови теми. Маниерът му е реалистичен. Един от основоположниците на баталния жанр в българското изобразително изкуство. Работи също и в областта на сценографията. Реализира стенописи., както и няколко монументални пластики. Рисува портрети и пейзажи. Работи с маслени бои, но са известни също акварелни и графични творби, илюстрации и др., в които проличава влияние на стила сецесион.

„Залавянето на Васил Левски“ представя един от най-драматичните моменти от живота на Апостола. Той е в композиционния център на творбата, заобиколен от голяма група заптиета. Облечен е с бяла разгърдена риза, елек и потури, ямурлукът му е на земята. Той вече е пленен, с вързани ръце, но стои гордо изправен, с вдигната глава и решителен израз на лицето. Действието се развива на фона на зимен пейзаж, отразяващ фактическото време на залавянето. Академичният подход на художника създава още по-силно усещане за реалност, подкрепящо достоверното отразяване на облекла и оръжия от епохата.

Гюдженов, Димитър Атанасов / 1891 – 1979 /

Завършва живопис в НХА /1915/ при проф. Цено Тодоров.

Междувременно учи и два семестра в Националното училище за изящни изкуства в Париж при проф. Ф. Кормон. Работи като военен художник, след това е професор в НХА. Един от първите художници – баталисти в българското изкуство. Рисува сюжети от историята на България в традицията на академичното изграждане на формата. „Боят за Шипка“ от Димитър Гюдженов

В изображението близък ръкопашен бой ясно различаваме атакуващите турски войски отляво и защитата на опълченците отдясно. Академичният подход към композицията, голямата достоверност на типажите, облеклото и въоръжението, реалистичният подход и колорит подпомагат възприятието. По-високото поставяне на опълченците е и израз на авторското отношение към понятията „добро“ и „зло“. Ясна е препратката към „Опълченците на Шипка“ на Иван Вазов „камъни и дървие изчезнаха там“.

Маковский, Константин Егорович / 1839 – 1915 /

Учи в Московското училище по живопис, скулптура и архитектура, а през 1858 постъпва в Императорската художествена академия в Санкт Петербург. Член учредител е на движението „Передвижници“ – асоциация на пътуващи изложби. В средата на 1870 пътува до Египет и Балканите, което засилва интереса му към социалната и психологическата тематика. След 1880 година насочва творчеството си към портрета и историческата картина.

Композицията „Българските мъченици“ представя светотатствените действия на башибозука, изнасилванията и убийствата с особена жестокост на мирно население, жени и деца. Именно това прелива чашата на търпението у световното обществено мнение и подготвя почвата за освободителна война.

Павлович, Николай Христатиев / 1835 – 1894 /

Първият български художник, получил специализирано художествено образование в художествените академии във Виена и в Мюнхен. Това е една от причините да е патрон на Националната художествена академия в София. Работи живопис най-вече в областта на портретния жанр, създава и редица композиции на историческа тема в литографска техника.

Две наситени със символика композиции са ключови в творчеството на Павлович по темата с Освобождението.

Едната е „Разделена България“ – композиция от три женски фигури – резултат от разделянето на България от Берлинския конгрес. В центъра е Княжество България, тя е с царствени одежди и с националния флаг. Отляво е Тракия с характерна тракийска носия, а отдясно скръбна Македония, над чиято глава все още се вее турско знаме. Творбата точно и достоверно отразява историческия момент.

Другата е „Съединена България“ и изобразява две символични женски фигури под единния български флаг и изправен лъв. По-едрата е с ризница и царствени одежди – това е Княжеството, по-дребничката е

присъединената сестра – Източна Румелия. Творбата съществува и в живописен, и в графичен вариант.

Вешин, Ярослав Франтишек / 1860 – 1915 /

Завършва Художествената академия в Прага при професорите А. Лхота и Ф. Секвенс. Специализира в Кралската баварска академия за изящни изкуства в Мюнхен /1881-1883/ при професорите Карл Пилоти, Ото Зайц и Йозеф Бранд. До 1897 г. живее в Мюнхен, след което е поканен да преподава в НХА /1897-1904/. Художникът има голям принос за създаването и развитието на българския пейзажен, батален и битов жанр.

"Самарското знаме"

На тържествата през 1902 г. на Шипченските височини, когато е открит и осветен новопостроеният храм-паметник, художникът Ярослав Вешин вижда достолепния знаменосец на Самарската светиня. Макар след години, изпраща телеграма до Никола Корчев, че желае да го нарисува със знамето в ръце. Картината е завършена през 1911 г. и получава голяма популярност.

"Самарското знаме" изобразява една от свещените реликви от Руско-турската война /1877-1878/ в лявата ръка на самотен белокопос и белобрад опълченец /Никола Корчев/ с парадна униформа. Дясната му ръка лежи на

запасаната на колана сабя, символ на успешния край на военните действия. Позата е свободна, главата леко сведена, фигурата излъчва достойнство, но и безкрайна умора.

Данчов, Георги Попгеоргиев / Зографина /1846 – 1908/

Български фотограф, иконописец, живописец и график, един от създателите на българската светска живопис. Председател на Чирпанския революционен комитет, затворник в Диарбекир, опълченец в Руско-турската война /1877-1878/, активен деец на Съединението на Княжество България и Източна Румелия /1885/.

Създава портрети на Христо Ботев, Захари Стоянов, Васил Левски, Георги Раковски, Стефан Стамболов – живопис и литография. За тях ползва направените от самия него фотографии, така че те се отличават с изключителна достоверност и имат голямо значение не само като произведения на изкуството, но и като исторически документ.

Прочута е литографията му „Свободна България“, в центъра на която е царствена символична женска фигура, която държи националния трибагреник, над който двуглавият орел символизира приноса на руските освободители. Мечът в дясната ръка сочи надолу – войната е свършила! Зад фигурата приказен пейзаж показва красивата родна земя. Присъства и спокойно стоящата фигура на лъв като национален символ.

